

ÁP DỤNG THỰC TIỄN QUẢN LÝ CHUỖI CUNG ỨNG XANH TẠI CÁC DOANH NGHIỆP VỪA VÀ NHỎ TRÊN THẾ GIỚI: TỔNG HỢP NGHIÊN CỨU

● ĐẶNG HOÀNG VŨ

TÓM TẮT:

Bài nghiên cứu tổng hợp các nghiên cứu về quản lý chuỗi cung ứng xanh (GSCM) tại các doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNVVN) được triển khai trên thế giới. Mục đích của bài báo này là xác định, phân tích và đưa ra mô hình nghiên cứu thực hiện trên các DNVVV về đổi mới về GSCM. Bài báo nghiên cứu được thực hiện bằng phương pháp định tính, thông qua thu thập và tổng hợp các tài liệu có liên quan và phân tích nội dung khi áp dụng thực hành GSCM tại các DNVVV của các quốc gia.

Từ khóa: chuỗi cung ứng xanh, quản lý chuỗi cung ứng xanh, thực hành quản lý chuỗi cung ứng xanh, doanh nghiệp vừa và nhỏ.

1. Đặt vấn đề

Các vấn đề môi trường đang trở thành mối quan tâm đáng chú ý của các chính phủ, xã hội và tổ chức kinh doanh (Rozar, et al., 2015; Rengarajan, et al., 2015). Bên cạnh đó thì các hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp được coi là nguồn gốc của các vấn đề môi trường như suy giảm tầng ozone, hiện tượng nóng lên toàn cầu, chất thải rắn, ô nhiễm nước và không khí (Rozar, et al., 2015; Batra và Chanana, 2015). Chất thải và khí thải carbon do hoạt động chuỗi cung ứng của các doanh nghiệp gây ra đã trở thành nguồn gây ô nhiễm môi trường chính (Raman, 2014). Những vấn đề môi trường trong toàn chuỗi cung ứng làm nảy sinh một khái niệm mới về chuỗi cung ứng xanh nhằm mục đích giảm chất thải, bảo tồn năng lượng và ngăn chặn sự

phân hủy các vật liệu có hại trong môi trường (Dashore và Sohani, 2013).

Trong những năm gần đây, xu thế toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế đã có tác động không nhỏ đến sự phát triển kinh tế của Việt Nam, trong đó có cộng đồng doanh nghiệp. Điều này khiến DNVVN phải đối mặt với sự khác biệt về nhiều khía cạnh liên quan đến hoạt động kinh doanh, thương mại như tư duy kinh doanh, nhận thức, niềm tin, tâm lý khách hàng, văn hóa ứng xử... Do đó, xem xét việc áp dụng các thực hành chuỗi cung ứng xanh tại DNVVN tại Việt Nam sẽ giúp đạt được mục tiêu phát triển kinh tế bền vững, hài hòa với bảo vệ môi trường, nâng cao khả năng cạnh tranh, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của người tiêu dùng về các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi

trường. Việc áp dụng GSCM sẽ góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế xanh, hướng tới một tương lai bền vững cho kinh tế Việt Nam.

Mục tiêu chính của bài báo này là xem xét thực hành GSCM hiện tại ở các nước đang phát triển và động lực thúc đẩy áp dụng thực hành GSCM trong hoạt động kinh doanh của các DN VVN, cũng như các rào cản các nước gặp phải khi thực hiện. Từ đó, thúc đẩy những nghiên cứu hướng đến các nhà quản lý, chủ doanh nghiệp SME áp dụng thực hành GSCM trong bối cảnh các DN VVN của Việt Nam hiện nay.

2. Tổng quan nghiên cứu

Đánh giá tài liệu là một phần của bài viết giúp tìm ra khoảng trống nghiên cứu. Mục đích chính của việc xem xét tài liệu là cung cấp thông tin cơ bản về các vấn đề sẽ được xem xét trong bài viết này và nhấn mạnh sự liên quan của bài viết này.

2.1. Quản lý chuỗi cung ứng xanh (GSCM)

Có rất nhiều định nghĩa về GSCM được đưa ra bởi các nhà nghiên cứu và học giả khác nhau. Theo Khushbu và Shah, (2014:1657), chuỗi cung ứng xanh là chuỗi cung ứng có sự kết hợp giữa nền kinh tế và hệ sinh thái là một phương pháp quản lý hiện đại. Việc bổ sung thành phần hệ sinh thái vào SCM sẽ giải quyết ảnh hưởng và mối quan hệ giữa SCM và điều kiện tự nhiên môi trường. Theo Srivastava, (2007): GSCM là sự tích hợp tư duy môi trường vào quản lý chuỗi cung ứng, bao gồm thiết kế sản phẩm, tìm nguồn cung ứng và lựa chọn nguyên liệu, quy trình sản xuất, giao sản phẩm cuối cùng cho người tiêu dùng, cũng như quản lý cuối vòng đời của sản phẩm. Theo Tseng et al. (2019), GSCM là các quá trình tích hợp mối quan tâm về môi trường trong chuỗi cung ứng sao cho lượng khí thải được kiểm soát, giảm phát sinh chất thải và hệ sinh thái được bảo vệ. Thực hành chuỗi cung ứng xanh bao gồm mua hàng xanh, tìm kiếm sự hợp tác tích cực với nhà cung cấp và khách hàng, thực hành thiết kế sinh thái, sử dụng chiến lược hậu cần ngược và xanh hóa các hoạt động nội bộ một cách có ý thức.

Trong thế giới cạnh tranh ngày nay, GSCM đã nổi lên như một cách tiếp cận sáng tạo nhằm đạt được cả lợi ích tài chính và môi trường cho tổ chức bằng cách giảm thiểu rủi ro môi trường và tác động.

Trong các giai đoạn của chuỗi cung ứng đều có ô nhiễm về không khí, nước và chất thải. Những lý do chính để áp dụng thực hành GSCM trong kinh doanh là tiết kiệm tài nguyên, loại bỏ lãng phí và nâng cao năng suất và hiệu quả hoạt động. Việc thực hiện các thực hành GSCM dự kiến sẽ mang lại hiệu quả môi trường được cải thiện, được đo lường bằng việc giảm phát thải không khí, chất thải nước thải, chất thải rắn và tiêu thụ vật liệu độc hại (Green et. al., 2012).

2.2. Lược khảo các nghiên cứu áp dụng thực hành GSCM các nước đang phát triển

Trong khoảng hơn một thập kỷ qua, tài liệu về GSCM đã phát triển đáng kể. Các lý thuyết và nghiên cứu thực nghiệm cho đến nay đã khám phá việc thực hiện và tác động của những thực tiễn đó đối với các thành phần khác nhau trong chuỗi cung ứng. Ở các nước phát triển, mặc dù GSCM đang ở giai đoạn phát triển ban đầu nhưng điều này đã mang lại những kết quả đáng kể về kinh tế và môi trường. Các nghiên cứu điển hình ở các khu vực trên thế giới như:

Tại Ấn Độ, việc xanh hóa chuỗi cung ứng trong khu vực SME được quan tâm nhiều hơn và được xem xét nghiên cứu rất nghiêm túc. Việc triển khai các biện pháp GSCM đã trở nên rất khó khăn ở Ấn Độ do các doanh nghiệp SME không sẵn sàng từ bỏ các phương pháp truyền thống. Có rất nhiều nghiên cứu trong lĩnh vực GSCM và vẫn còn nhiều khía cạnh vấn đề này chưa được khám phá. Theo nghiên cứu Oyedepo et. al. (2015), những rào cản chính đối với việc áp dụng các thực hành GSCM như thiếu nguồn nhân lực có tay nghề cao, thiếu hệ thống sáng kiến của chính phủ, thiếu kiến thức, kinh nghiệm,... và các yếu tố thúc đẩy như chứng nhận hệ thống môi trường của nhà cung cấp, thiết kế sản phẩm xanh, tái sử dụng và tái chế vật liệu, bao bì..., ảnh hưởng đến các nhà quản lý và chủ doanh nghiệp trong việc áp dụng các thực hành xanh. Sau đó, kết quả của nghiên cứu thực nghiệm của Mukesh Kumar Mishra et. al. (2019) cho thấy thực hành chuỗi cung ứng xanh như: mua hàng xanh, thiết kế xanh có tác động tích cực đến doanh nghiệp SME. Ngoài ra nghiên cứu thể hiện các mối quan hệ giữa thực hành xanh và hiệu suất, thiết kế sinh

thái liên quan đến sự hợp tác với các nhà cung cấp trong việc thiết kế sản phẩm xanh và áp dụng các thực hành môi trường vào các quy trình thiết kế. Theo V. Mankar et. al. (2023), các nhân tố: sự phát triển của xã hội, sự phát triển kinh tế, sự bảo vệ môi trường tạo ra sự động lực và rào cản khác nhau lên các doanh nghiệp này.

Tại Trung Quốc, X. Bu et. al. (2020) thực hiện nghiên cứu điều tra mối quan hệ giữa định hướng môi trường và hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp với vai trò trung gian của GSCM. Kết quả cho thấy các định hướng môi trường bên trong và bên ngoài có mối quan hệ tích cực với các yếu tố của GSCM, cụ thể yếu tố đó là: lựa chọn môi trường, giám sát và hợp tác với các nhà cung cấp cũng có liên quan tích cực đến hiệu quả hoạt động của công ty. Ngoài ra, kết quả cho thấy việc lựa chọn, giám sát và hợp tác môi trường với các nhà cung cấp làm trung gian cho mối quan hệ giữa định hướng môi trường bên trong, bên ngoài và hiệu suất của công ty. Những phát hiện này mang lại ý nghĩa quan trọng cho các nhà nghiên cứu và các nhà quản lý doanh nghiệp trong việc lập kế hoạch và thực hiện các chiến lược môi trường trong việc tìm hiểu về tác động của định hướng môi trường đối với GSCM và hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp vừa và nhỏ, làm rõ cơ chế trung gian của GSCM trong mối liên hệ giữa định hướng môi trường và hiệu quả hoạt động doanh nghiệp của các DNNVV.

Tại Pakistan, F. Naqvi et. al. (2023) thực hiện nghiên cứu thực nghiệm về các yếu tố ảnh hưởng đến việc áp dụng GSCM từ quan điểm của các DNVVN tại Pakistan. Kết quả nghiên cứu tìm ra ảnh hưởng yếu tố quan trọng nhất: yếu tố tổ chức, yếu tố môi trường và yếu tố công nghệ. Nghiên cứu này cũng khẳng định có sự khác biệt yếu tố tổ chức, môi trường có tác động đáng kể đến ý định thực hành chuỗi cung ứng xanh, ngược lại yếu tố công nghệ không có sự tác động nào đến ý định thực hành GSCM.

Tại Srilanka, Priyashani (2021) nghiên cứu tác động của việc triển khai thực hành GSCM đối với hiệu quả hoạt động của tổ chức, về mặt hiệu quả hoạt động, hiệu quả môi trường và hiệu quả tài

chính của các công ty sản xuất ở Sri Lanka. Các công ty sản xuất ở Sri Lanka quan tâm áp dụng thực hành GSCM nhận ra sự ảnh hưởng tích cực đến hiệu quả hoạt động của công ty. Hơn nữa, kết luận rằng việc mức độ áp dụng các thực hành GSCM càng nâng cao hiệu quả hoạt động, hiệu quả môi trường và hiệu quả tài chính. Qua đó cho thấy thực tiễn quản lý chuỗi cung ứng xanh quan trọng đối với các công ty trong môi trường kinh doanh luôn thay đổi.

Tại Phần Lan, theo Zastempowski & Maciej (2021), các DNVVN sử dụng các yếu tố của cách tiếp cận chuỗi cung ứng bền vững, thích nghi và đổi mới sẽ có nhiều cơ hội hơn so với trường hợp các DNNVV không thực hiện các hoạt động GSCM. Ngoài ra, nhận thấy giữa các DNNVV có những kế hoạch tăng chi tiêu cho phát triển sản phẩm xanh, đầu tư cho thị trường, hiện đại hóa cơ sở hạ tầng hoặc phát triển cơ sở hạ tầng đáng tin cậy, chất lượng cao, cho thấy mối quan hệ giữa trách nhiệm xã hội với đổi mới sản phẩm.

Tại Nam Phi, Mafini (2018), nghiên cứu điều tra mối quan hệ giữa các hoạt động GSCM, hiệu suất hoạt động và hiệu suất chuỗi cung ứng trong các doanh nghiệp sản xuất vừa và nhỏ ở Nam Phi. Bốn hoạt động GSCM, đó là mua hàng xanh, hậu cần ngược, hợp tác vì môi trường với nhà cung cấp và sản xuất xanh, được cho là có tác động tích cực đến hiệu quả hoạt động. Sự hợp tác về môi trường với các nhà cung cấp cũng có ảnh hưởng lớn nhất đến hiệu suất hoạt động khi so sánh với mua hàng xanh, hậu cần đảo ngược và sản xuất xanh. Ngược lại, hiệu suất hoạt động cũng có ảnh hưởng tích cực mạnh mẽ đến hiệu suất chuỗi cung ứng. Kết quả của nghiên cứu cho thấy các DNNVV trong lĩnh vực sản xuất ở các nước đang phát triển có thể được hưởng lợi bằng cách áp dụng các hoạt động GSCM, với những cải tiến được hiện thực hóa về mặt tăng cường hiệu quả hoạt động và hiệu quả chuỗi cung ứng.

3. Phương pháp nghiên cứu

3.1. Thực trạng phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Việt Nam

Theo thống kê số lượng DNNVV tăng mạnh trong năm 2022, đạt kỷ lục 148,5 nghìn doanh

ngành. Sự gia tăng này được thúc đẩy bởi sự hồi phục của kinh tế, môi trường đầu tư được cải thiện và sự nỗ lực của đội ngũ doanh nhân trong khởi nghiệp. Trong nền kinh tế Việt Nam, DNNVV đóng vai trò quan trọng khi chiếm tỷ lệ lớn trong cộng đồng doanh nghiệp, sử dụng gần một nửa tổng số lao động và đóng góp đáng kể khoảng 40% GDP hàng năm. Sự tăng trưởng mạnh mẽ của DNNVV trong năm 2022 là một thành tựu đáng ghi nhận, thể hiện sự nỗ lực của cộng đồng doanh nghiệp và các cơ quan quản lý nhà nước, tạo việc làm, nâng cao năng lực sản xuất kinh doanh, đa dạng hóa sản phẩm và đóng góp đáng kể cho ngân sách nhà nước. Tuy nhiên, để DNNVV có thể phát triển một cách bền vững, cần tiến hành đồng bộ các giải pháp từ chính mỗi DNNVV, các cơ quan quản lý nhà nước và cộng đồng doanh nghiệp.

3.2. Tổng hợp khía cạnh thực hành Quản lý chuỗi cung ứng xanh

Mục tiêu của GSCM là đạt được sự bền vững về hiệu quả kinh tế, môi trường và xã hội. Trong khi đó, các nước kém phát triển vẫn đang tập trung vào việc cải thiện tăng trưởng kinh tế. Các nước đang phát triển đã bắt đầu đổi mới và triển khai GSCM, quan tâm đến vấn đề bảo vệ môi trường và cải thiện hiệu quả kinh tế theo hướng kinh tế bền vững.

Theo phân tích các khía cạnh của GSCM, các khía cạnh phổ biến nhất ở các nước đang phát triển là:

+ Mua sắm xanh: Tăng cường sử dụng nguyên vật liệu thân thiện với môi trường, giảm thiểu chất thải trong quá trình sản xuất.

+ Thiết kế xanh: Thiết kế sản phẩm và quy trình sản xuất thân thiện với môi trường.

+ Hợp tác với khách hàng: Thúc đẩy khách hàng sử dụng sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường.

+ Quản lý môi trường nội bộ: Giảm thiểu chất thải, sử dụng năng lượng hiệu quả, bảo vệ nguồn nước.

+ Hậu cần đảo ngược: Thu hồi và tái chế các sản phẩm, vật liệu đã qua sử dụng.

+ Sản xuất xanh: Sử dụng công nghệ, quy trình sản xuất thân thiện với môi trường.

+ Đầu tư và tái đầu tư: Đầu tư vào các công nghệ, thiết bị thân thiện với môi trường.

+ Phân phối xanh: Giảm thiểu ô nhiễm trong quá trình vận chuyển, phân phối.

+ Tiếp thị xanh: Quảng bá, truyền thông về sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường.

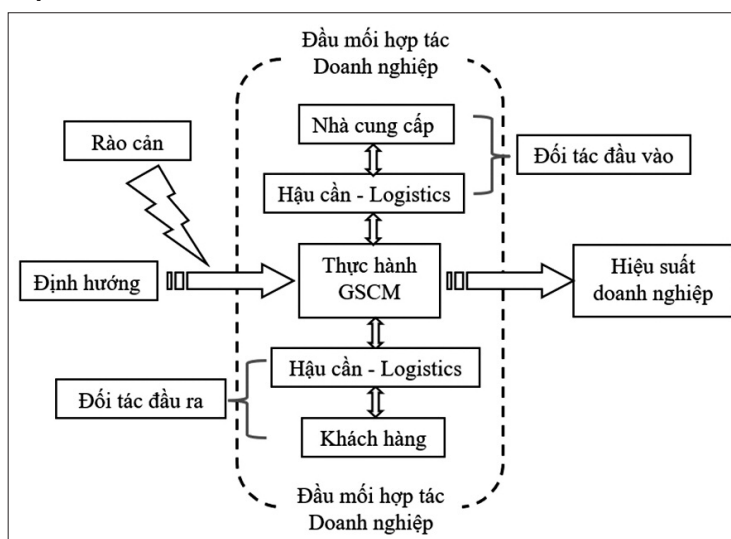
+ Sản phẩm xanh: Phát triển, sản xuất và cung cấp các sản phẩm thân thiện với môi trường.

3.3. Mô hình nghiên cứu áp dụng thực hành GSCM

Từ những tài liệu tổng hợp, bài báo đề xuất mô hình nghiên cứu định hướng áp dụng thực hành GSCM trong các hướng nghiên cứu sắp tới. Mô hình thể hiện sự tác động dẫn đến việc áp dụng GSCM nhanh hay chậm và khả năng doanh nghiệp có phản ứng kịp thời với các sự tác động mà có thể dẫn đến đến sự tồn tại của doanh nghiệp. Ngược lại, doanh nghiệp cần xem xét có những rào cản đang tồn tại có thể gây cản trở quá trình thực hiện GSCM. Sự hiện diện của những rào cản này có sự ảnh hưởng và mức độ ảnh hưởng như thế nào khi thực hành GSCM. (Hình 1)

Thêm vào đó mô hình cho phép quan sát các mối quan hệ giữa việc định hướng và thực hành GSCM. Sự tích hợp mạng lưới các đối tác từ đầu

Hình 1: Khung mô hình cho việc định hướng áp dụng thực hành GSCM

Nguồn: Mô hình dự kiến của tác giả đề xuất

vào và đầu ra của các doanh nghiệp đầu mối được xem là rất cần thiết và sự hợp tác nội bộ trong các phòng ban và khu vực chức năng của công ty cũng như sự hợp tác bên ngoài cũng cần được xem xét giữa các đối tác trong chuỗi cung ứng xanh (hậu cần, nhà phân phối, nhà cung cấp...).

4. Kết luận

Nghiên cứu này được thực hiện khảo sát các nghiên cứu thực hành GSCM bằng thông qua phân tích nội dung. Dựa trên các nghiên cứu về thực hành GSCM trong các năm gần đây của các

nước, cho thấy hầu hết các nghiên cứu về thực hành GSCM được thực hiện tại các nước đang phát triển, đặc biệt là ở Ấn Độ. Ngoài ra, trong nghiên cứu này cũng nhận định các nước đang phát triển đang rất quan tâm đến thực tiễn GSCM. Khi GSCM ngày nay càng phát triển và ngoài các công ty lớn đã áp dụng GSCM thì đòi hỏi các nhà quản lý kinh tế cần phải nghiêm túc nghiên cứu sự tác động của việc thực hiện GSCM đối với các DNNVV, cũng như xây dựng các chính sách hỗ trợ DNNVV tại Việt Nam ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Batra, S. and Chanana, B. (2015). Greening the Supply Chain: A way towards the new way. *International Journal of Business Quantitative Economics and Applied Management Research*, 2(3), 23-31.
2. Bu, X.; Dang, W.V.T.; Wang, J.; Liu, Q. (2020). Environmental Orientation, Green Supply Chain Management, and Firm Performance: Empirical Evidence from Chinese Small and Medium-Sized Enterprises. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 1199.
3. Dashore, K. & Sohani, N. (2013). Green Supply Chain Management: A Hierarchical Framework for Barriers. *International Journal of Engineering Trends and Technology*, 4(5), 2172-2182.
4. Green, K.W., Zelbst, P.J., Meacham, J. and Bhaduria, V.S., (2012). Green supply chain management practices: impact on performance. *Supply Chain Management - An International Journal*, 17(3), 290-305.
5. Khushbu, V. and Shah, H.G. (2014). Barriers in Green Supply Chain Management: A Literature Review. *International Journal of Engineering Research & Technology*, 3(5), 1657-1665.
6. Mankar, V., Vichoray, C., Somani, N., Deogaonkar, A., & Ranade, A. (2023). Identifying the Barriers to Green Supply Chain Practices for Small and Medium Enterprises with Reference to Central India. *Journal of Law and Sustainable Development*, 11(4), e900.
7. Mafini, C., & Loury-Okoumba, W. V. (2018). Extending green supply chain management activities to manufacturing small and medium enterprises in a developing economy. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 21(1), 1-12.
8. Mukesh Kumar Mishra, Dibyendu Choudhury, K. S. Venu Gopal Rao (2019). Impact of SMEs Green Supply Chain Practice Adoption on SMEs Firm and Environmental Performance. *Theoretical Economics Letters*, 9(6), 1901-1919.
9. Naqvi, F., Isac, N., & Badshah, W. (2023). Factors influencing the implementation of green supply chain management: The case of Pakistan SMEs. *Journal of Infrastructure Policy and Development*, 7(2), 1-23.
10. Oyedepo, G., Duan, Y., Bentley, Y., & He, Q. (2015). SMEs and sustainability: Making it work: Paper presented to the Railway Industry Association's Safety, Standards and Sustainability Group. Paper presented at the Railway Industry Association's Safety, Standards and Sustainability Group, London, United Kingdom.
11. Priyashani, L. N., & Gunarathne, G. C. I. (2021). Impact of green supply chain management practices on organizational performance of the manufacturing sector in Sri Lanka. 15th International Conference on Business Management (ICBM 2018), 6th December (pp. 1052-1080). Galadari Hotel, Colombo.
12. Raman, P. (2014). Green Supply Chain Management in India - An Overview. *Journal of Supply Chain Management System*, 3(1), 397-400.

13. Rengarajan, R., Gnanaprakasam, C. and Selvan, K.G. (2015). A Study on the Adoption of Green Supply Chain Initiatives Among Small and Medium Enterprises and its Benefits for the Environment Sustainability. *International Journal of Transformations in Business Management*, 5(II), 527-536.
14. Rozar, N.M., Mahmood, W.H.W., Ibrahim, A. and Razik, M.A. (2015). A Study of Success Factors in Green Supply Chain Management in Manufacturing Industries in Malaysia. *Journal of Economics, Business and Management*, 3(2), 287-291.
15. Srivastava S.K. (2007). Green supply-chain management: A state-of-the-art literature review. *International Journal of Management Reviews* 9(1), 53-80.
16. Straub Tseng M.L., Islam M.S., Karia N., et. al. (2019). A literature review on green supply chain management: Trends and future challenges. *Resources, Conservation and Recycling*, 141, 145-162.
17. Zastempowski, M., & Cyfert, S. (2021). Social responsibility of SMEs from the perspective of their innovativeness: Evidence from Poland. *Journal of Cleaner Production*, 317, 128400.

Ngày nhận bài: 13/11/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 22/11/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 15/12/2023

Thông tin tác giả:

ThS. ĐẶNG HOÀNG VŨ

Trung tâm Đào tạo Logistics và Thương mại điện tử

Trường Đại học Trà Vinh

A SUMMARY OF GREEN SUPPLY CHAIN MANAGEMENT PRACTICES IN SMES AROUND THE WORLD

● Master. **DANG HOANG VU**

Logistics and E-commerce Training Centre

Tra Vinh University

ABSTRACT:

This study summarized research on green supply chain management in small and medium-sized enterprises (SMEs) around the world. The study identified, analyzed, and presented a research model about SME's innovation in green supply chain management. To conduct this study, qualitative methods were used and relevant documents were collected. The study also analyzed green supply chain management practices in SMEs in different countries.

Keywords: green supply chain, green supply chain management, practice green supply chain management, small and medium-sized enterprises.